

E. O.

Radzieckie i amerykańskie recenzje polskich książek historycznotechnicznych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/4, 845-846

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wskazuje szereg wielkich konstrukcji spawanych z okresu międzywojennego, następnie zajmuje się rozwojem tej dziedziny techniki po wojnie. W 1945 r. powstał Instytut Spawalnictwa w Gliwicach, który początkowo zajmował się szkoleniem spawaczy, wkrótce jednak podjął prace badawcze i przekształcił się w instytucję naukowo-badawczą.

W artykule S. Rudowskiego wspomniane jest m. in., że „stocznice polskie mogą budować statki całkowicie spawane o wyporności do 60 000 DWT” (s. 134a). Rzeczywiście idzie tutaj nie o wyporność, lecz o nośność: o statki mające nośność 60 tys. ton (szczegóły zob. w encyklopediach).

Z. Br.

MUZEUM PAPIERNICTWA W DUSZNIKACH I SKANDAL ZE SKANSENEM W ZAKOPANEM

Jak doniosło wrocławskie „Słowo Polskie” z 2 VIII 1968, w zabytkowej XVII-wiecznej papierni w Dusznikach-Zdroju otwarto w końcu lipca pierwszą część Muzeum Papiernictwa. Na razie „w 5 latach eksponowane są bogate zbiory ilustrujące historię papiernictwa światowego, średniowiecznych młynów papierniczych w Polsce oraz współczesny polski przemysł papierniczy z licznymi modelami maszyn w ruchu”. W dalszym zaś etapie „przewiduje się zrekonstruowanie starych urządzeń i uruchomienie ręcznej produkcji papieru czerpanego”. Muzeum powstało w dużym stopniu dzięki społecznej akcji podjętej przez Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Przemysłu Papierniczego i poparci Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

Brak analogicznego poparcia zatrzymuje natomiast od wielu już lat realizację skansenu w Zakopanem*. Sprawę tę omawiają dwa — pisane z przeciwstawnych punktów widzenia — artykuły w nrze 33/1968 „Polityki”: Barbara Michałowska wymownie tytułuje swój artykuł: *Skansen czy skandal?*, natomiast Jadwiga Roguska-Cybulska proponuje *Zamknąć spór* drogą wysiudania skansenu z Zakopanego i zlokalizowania go w Łopusznej, gdzie, oczywiście, liczba zwiedzających byłaby nikłym ułamkiem liczby tych, którzy odwiedziliby skansen zakopiański.

Całkowita obojętność władz wojewódzkich zapewnia, że lokalizacja skansenu będzie zapewne stanowiła temat do dyskusji przez wiele jeszcze dziesięcioleci.

Eugeniusz Olszewski

Z C Z A S O P I S M Z A G R A N I C Z N Y C H

RADZIECKIE I AMERYKAŃSKIE RECENZJE POLSKICH KSIĄŻEK HISTORYCZNOTECHNICZNYCH

W 1967 r. kilka polskich książek z zakresu historii techniki i nauk technicznych zrecenzowano w zagranicznych wydawnictwach.

Najobszerniejszą recenzję napisał W. I. Ostolski¹ o wydanej w 1963 r. w ramach serii *Monografie z dziejów nauki i techniki*, publikowanej przez Zakład Historii Nauki i Techniki PAN, książce E. Tyrkiela *Wykres żelazo-węgiel w rozwoju*

* Por. informację o poprzednim etapie dyskusji w tej sprawie w nrze 4/1967 „Kwartalnika”, s. 858.

¹ W nrze 1/1968 „Kwartalnika” (s. 167) ukazała się inna recenzja W. I. Ostolskiego (książki S. J. Płotkina o P. G. Sobolewskim).

historycznym², recenzja ta ukazała się w t. 22 „Woprosów Istorii Jestiestwoznania i Tiechniki”³. Recenzja rozpoczyna się od wyliczenia trzech zasadniczych cech książki: mnogości dobrze usystematyzowanych faktograficznych informacji; starannej, historycznej i inżynierskiej, analizy przebiegu badań; szerokiego chronologicznego zakresu dzieła, doprowadzonego do naszych czasów. W dalszym ciągu recenzent szczególnie podkreśla praktyczne znaczenie książki, wynikające z owego doprowadzenia dziejów rozwoju badanej dziedziny aż do chwili obecnej, podczas gdy historycy nauki i techniki uchylają się zazwyczaj od pokonania trudności związanych z przedstawieniem zdarzeń z bliskiej bardzo przeszłości. Po wskazaniu kilku nieznacznych potknięć autora recenzent kończy postulatami wydania rosyjskiego przekładu dzieła doc. Tyrkiela⁴.

Również w serii *Monografi* ukazały się w 1965 r. dwie prace zrecenzowane w nrze 3/1967 amerykańskiego kwartalnika „Technology and Culture”; są to: reedycja *Przemysłu wiejskiego na Podhalu* J. i S. Reychmanów, uzupełniona m. in. przez H. Josta⁵, oraz *Technika motoryzacyjna w Polsce w okresie międzywojennym* K. Groniowskiego. Autorem krótkiej łącznej ich recenzji jest profesor budowy maszyn Uniwersytetu Delaware J. R. Moszyński. Akcentuje on znaczenie badań nad przemysłem ludowym zarówno dla historii techniki, jak i dla etnografii, a książkę doc. Groniowskiego określa jako „przykuwającą uwagę studium początkowych trudności wielkiego przemysłu w rozwijającym się kraju”, oparte na licznych bezpośrednich świadectwach pochodzących od ludzi, którzy tworzyli w okresie międzywojennym początki polskiego przemysłu motoryzacyjnego.

Wreszcie w t. 21 „Woprosów Istorii Jestiestwoznania i Tiechniki” ukazała się recenzja N. I. Modrinskiego drugiego wydania (z 1964 r.) książki K. Sawickiego *Pięć wieków geodezji polskiej*⁶. Recenzent charakteryzuje książkę jako zbiór systematycznie ułożonych i żywo napisanych szkiców o wybitnych polskich geodetach wieków XV—XIX, uzupełniony rozdziałami charakteryzującymi rozwój geodezji na świecie i w Polsce od czasów babilońskich do pierwszej połowy XIX w. Podkreślona jest też obszerność podanej przez autora książki bibliografii.

E. O.

BIEŻĄCA BIBLIOGRAFIA HISTORII TECHNIKI

Amerykański kwartalnik „Technology and Culture”, wydawany przez Towarzystwo Historii Techniki, publikuje corocznie — począwszy od 1964 r. — bieżącą międzynarodową bibliografię historii techniki. Ostatnie bibliografie — za lata 1965 i 1966 — ukazały się w nrach 2/1967 i 2/1968 kwartalnika.

Bibliografia, przygotowywana przez J. Goodwina, bibliotekarza Muzeum Historii i Techniki w Waszyngtonie, zawiera corocznie ok. 600 pozycji. Odnotowywane są zarówno książki, jak i artykuły w czasopismach, a każda pozycja zaopatrzona jest w krótką adnotację. Hasła są grupowane w 15 działach; sześć pierwszych obejmuje: prace ogólnego charakteru, dokumentację, biografie, stowarzyszenia i szkolenie techniczne, gospodarcze i społeczne zagadnienia techniki, związki pomiędzy techniką i całością kultury; dziewięć następnych poświęcono poszczególnym gałę-

² Por. recenzję doc. J. Piaskowskiego tej książki w nrze 3—4/1964 „Kwartalnika”, s. 399.

³ Por. niżej informację o tym wydawnictwie.

⁴ Przekład ten został już wydany, por. jego recenzję na s. 832 niniejszego numeru.

⁵ Por. recenzję prof. J. Pazdura tej książki w nrze 4/1965 „Kwartalnika”, s. 625.

⁶ Por. recenzję dra H. Skolimowskiego pierwszego wydania tej książki w nrze 4/1961 „Kwartalnika”, s. 686.